

Žena-in.cz, 7. 8. 2017

Spontánní porod po císařském řezu?

V České republice se každoročně narodí přes 100 000 miminek, z toho asi čtvrtina císařským řezem a přes 70 % dětí spontánně. Od 90. let počet císařských řezů trvale stoupá, stejně jako je tomu téměř ve všech vyspělých zemích. Jak je na tom zbytek Evropy a jak bude trend pokračovat?

Počet císařských řezů trvale stoupá

„Při srovnání se západní Evropou se pohybujeme těsně nad průměrem, kde je pomocí císařského řezu provedeno 24,5 % porodů. Celnost císařských řezů v Evropě se ale v jednotlivých zemích výrazně liší. Nejnižší počty jsou evidovány ve

Švédsku (17 %), naproti tomu nejvyšší má Kypr s 52 %. Vyšší celnost císařských řezů najdeme spíše na jihu Evropy – Itálie má například 38 %, méně je jich evidováno v severní Evropě (23 %). Celosvětově se císařský řezem narodí přibližně 19 % dětí;“ uvádí MUDr. Stanislav Martan, primář gynekologicko-porodnického oddělení v Nemocnici Neratovice, kterou provozuje společnost VAMED Mediterra.

Vliv na jejich nárůst má řada faktorů

Důvodů, proč dochází k nárůstu počtu císařských řezů, se dá identifikovat mnoho. Na jedné straně se zvyšuje věk maminky, díky novým metodám umělého oplodnění se tak daří otěhotnit i ženám s neplodnosti či nemocnými. Na straně druhé se rovněž zvýšil i tlak veřejnosti na lékaře. Prudce totiž vzrostl počet soudních sporů v této oblasti při zanedbané lékařské péči. „Došlo i ke změnám medicínských postupů, nejenom díky novým možnostem v diagnostice a léčbě (např. s nástupem ultrazvukového vyšetření plodu), ale do přístupu porodníků se začaly promítat i společenské a kulturní změny. Dnes se například více přihlídá k psychice rodiček a císařský řez představuje metodu volby i u maminek s úzkostí po traumatickém zážitku z předchozího porodu,“ doplňuje MUDr. Stanislav Martan.

Císařský řez má svá pro i proti

Císařský řez je mnohdy život zachraňující chirurgický zákon, který ale může mít operační i pooperační komplikace a důsledky pro budoucí těhotenství. Výhodou pro miminko je relativně bezpečná cesta na svět. Navíc jde o rutinní zákon, který se dá naplánovat na určité datum a konkrétní čas. Maminky s malým dítětem tak u něho očekují, že si mohou zajistit hledání, aby mohli být tatínk přítomen u porodu. Nevýhodou je delší rekovenalescence, ale také pomalejší nástup laktace – tvorby mateřského mléka. „Stejně jako každá břížní operace se může i císařský řez komplikovat, například poraněním močového měchýře, zánětem v operační ráni nebo větší krevní ztrátou. Na základě výsledků z posledních studií se rovněž ukázalo, že miminka narodená plánovaným císařským řezem jsou statisticky o něco častěji nemocná, například mají o něco málo častěji cukrovku a bronchiální astmu. Děti narodené akutním císařským řezem, nebo pokud se provádí císařský řez po nástupu děložních kontraktů, totiž riziko nemají. Samozřejmě to ale neznamená, že každé dítě narodené plánovaným císařským řezem bude mít zdravotní problém,“ popisuje MUDr. Stanislav Martan.

Spontánní porod po císařském řezu vyvolává kontroverze

Podle oficiálních údajů je v České republice každoročně provedeno okolo 2 500 přirozených porodů po císařském řezu (v anglické literatuře je označován zkratkou VBAC – vaginal birth after caesarian). Díky témtoto statistikám se tak zdá, že dochází k jejich mírnému nárůstu. Počet miminek,

které po předchozím císařském řezu porodí opět císařským řezem, je asi 3krát výšší (přes 7 000 rodiček). Část laické veřejnosti je přesvědčena o tom, že když jednou porodí císařským řezem, tak již přirozeným způsobem nelze rodit. I mezi odbornou veřejností je fáda porodníků, kteří jsou přesvědčeni o tom, že spontánní porod po předchozím císařském řezu představuje zbytečné riziko a také k němu není důvod, protože žena už přece jizvu na bříše má. „V dnešní době se ve své praxi stále více setkávám s maminky, pro které je přirozený porod důležitý. Část z nich svůj prožitek z operativního porodu běre jako osobní selhání. Zklamání a deprese vedou k nedostatku důvěry ve své mateřské schopnosti a na začátku rodičovství se pak mohou promítat i do vztahu s dítětem nebo s partnerem. Pro ženu tak může ta jizva na bříše znamenat hluboký zásah do její duše,“ uvádí MUDr. Stanislav Martan.

Žena-in.cz, 7. 8. 2017

Kdy se přistupuje ke spontánnímu porodu po císařském řezu?

Volba způsobu vedení porodu po císařském řezu záleží v první řadě na tom, proč se císařský řez provedl, jakým způsobem (řez na děloze ve tvaru pismene T je například příliš zatížen velkým rizikem prasknutí jizvy, a proto se vždy volí ukončení císařským řezem), na průběhu současného těhotenství, poloze i velikosti miminka a hlavně preferenci rodičky. „K provedení opakovaného císařského řezu vždy přistupujeme, jestliže důvod k ukončení císaře přetravává. Může se jednat například o oční nebo ortopedické indikace, zúženou pánev rodičky, dále je-li miminko v poloze koncem pánevním, u dvojčetného těhotenství, po dvou a více císařských řezech, a jestliže je riziko nepoměru mezi velikostí miminka a pánev matky. Kolem 37. týdne těhotenství zhodnotíme jizvu na děloze ultrazvukem. Zjištějeme, zda je neporušená a dostatečně silná s přihlédnutím ke všem dalším faktorům, které mohou při porodu hrát roli, jako jsou například velikost miminka, zevní pánevní rozměry, zdravotní stav matky a jiné. V případě, že jsou kromě zmínovaných splněny i ostatní podmínky ke spontánnímu porodu, tak už jen záleží na postoji maminky,“ vysvětluje MUDr. Stanislav Martan.

Porod po císařském řezu obnáší rizika

Spontánní porod po císařském řezu oproti porodu bez předchozí jizvy na děloze je vždy zatížen větším rizikem, že skončí znova císařským řezem. Naproti tomu i opakovaný císařský řez se pojí s vyšším rizikem komplikací než je tomu u prvního zákroku. Jedná se nejčastěji o záněty, vyšší krevní ztrátu či poranění vaginálního porodu po císařském řezu je krevní ztráta asi 1,5krát větší než u běžného porodu, ale stále průměrně nižší než u opakovaného císařského řezu. Nejobávanější komplikací u spontánního porodu po předchozím císařském řezu je prasknutí jizvy na děloze. „Může k němu dojít po nástupu děložních kontrakcí, kdy špatně zhojená jizva nevydrží nitroděložní tlak. Riziko je však poměrně malé, jen asi okolo 1 %, když pouze v 6 % případů končí tato událost tragicky. Toto možné riziko lze odhadnout pomocí ultrazvukového měření jizvy, které lékaři provádějí,“ říká MUDr. Stanislav Martan. Mezi další případné komplikace spontánního porodu po císařském řezu patří zvýšené riziko nepostupujícího porodu či vyšší riziko krevní ztráty.

Každá maminka má právo volby

Spontánní porod po císařském řezu je v České republice prováděn ve všech nemocnicích a maminkám tak jen stačí sdělit toto své přání v prenatální ambulanci porodnice. „Rodičkám, které chtějí své další dítě přivést na svět přirozenou cestou po předchozím císařském řezu, doporučujeme počkat s otěhotněním nejméně rok. Toto doporučení se ale v každé zemi trochu liší, například ve Velké Británii se jedná o 6 měsíců. U nás s maminkami probíráme možná úskalí po prodělaném císařském řezu. Vysvětlujeme jim rovněž určitá omezení, která z tohoto zákonku plynou pro další těhotenství. Vždy se snažíme předat maminkám všecké potřebné informace k tomu, aby si mohly vybrat takový způsob vedení porodu, který bude pro ně nejoptimálnější, samozřejmě s ohledem na stanovenou anamnézu,“ uzavírá MUDr. Stanislav Martan.

MUDr. Stanislav Martan

MUDr. Stanislav Martan vystudoval 3. lékařskou fakultu Univerzity Karlovy v Praze. Je držitelem certifikátu Fetal Medicine Foundation na prvotřimestrální screening. Během své profesní kariéry sbíral zkušenosti v Nemocnici Jablonec nad Nisou, v Nemocnici Mělník či v Ústavu pro péči o matku a dítě v Praze. Od roku 2016 zastává pozici primáře gynækologicko-porodnického oddělení v Nemocnici Neratovice.